

BURÇAK BİNGÖL TATE'İN KONUĞU

TATE'in 'misafir sanatçı' programına davet edilen seramik sanatçısı Burçak Bingöl, 'Dünyada Küçük Titreşimler' sergisiyle Londra'daki Tate St. Ives'ta.

Hülya Avtan s9

Bingöl'ün küçük titreşimleri Londra'da yankılanıyor

Çağdaş sanatın önemli kurumlarından TATE'in 'misafir sanatçı' programı kapsamında bir ayını Londra'daki Porthmeor Stüdyosu'nda geçiren seramik sanatçısı Burçak Bingöl, bu deneyim sonucunda ortaya çıkardığı 'Dünyada Küçük Titreşimler' sergisiyle Tate St. Ives'a konuk oluyor.

HÜLYA AVTAN
hulyavtan@gmail.com

A idiyet, kültürel miras, kimlik, sınırlar ve 'hatalar' gibi kavramları bugünün imge ve biçimleriyle buluşturan Burçak Bingöl, 'Minor Vibrations on Earth' (Dünyada Küçük Titreşimler) sergisiyle Tate St. Ives'ta Birleşik Krallık seyircisiyle buluşuyor. Çağdaş sanat deyince ilk akla gelen kurumlardan TATE ile SAHA Derneği'nin işbirliğiyle gerçekleşen bu buluşma sayesinde bir ayını 'misafir sanatçı' programı kapsamında Porthmeor Stüdyosu'nda geçiren Bingöl ile hem bu deneyimini hem de galeriyi firin benzeri bir alana dönüştürdüğü sergisini konuştuk.

■ Simdiye dek uluslararası pek çok sergi ve projede yer aldınız. Ama sanırım bu İngiltere'ye olan ilk bire bir buluşmanız. Öncelikle nasıl hissediyorsunuz? Üstelik de TATE gibi bugün tüm dünyada çağdaş sanat deyince ilk akla gelen kurumlardan biriyle yan yana isminiz.

Evet, doğru; bu İngiltere'deki ilk sergim. Sistemin iyi çalıştığı, is tanımlarının iyi yapıldığı TATE gibi bir kurumda proje yapmak bir sanatçıyı her açıdan üyüten, olgunlaştıran bir deneyim. Ben de bu kurumla çalışma şansına eriştiğim için gerçekten çok mutluyum. Uzun zamandır üzerine çalıştığım, buradan pek çok konu ve parçanın yer aldığı sergimin orada girdiği yeni diyaloglar beni şaşırtarak sevindiriyor. İşlerim artık benden çıkıp orada kendi hayatlarına başladılar. Doğrusu içimde güzel bir tamamlanmışlık duygusu var.

■ Sergi için Porthmeor Stüdyosu'nda bir hazırlık ve konaklama süreci de geçirdiniz. TATE ekibinizle yollarınız nasıl keşifli? Nasıl bir işbirliğiniz oldu?

Misafirlik programı ve sergi, SAHA'nın halihazırda TATE ile kurduğu bir işbirliğinin sonucu. 2020 yılının sonbaharında SAHA'nın organizasyonuyla Tate St. Ives direktörüyle yaptığımız çevrimiçi atölye ziyaretinden bir süre sonra bu projeye davet aldım. Pandemiye denk geldiği ve İngiltere sınırları kapattığı için de hem misafirlik programını hem de sergiyi dört kez ertelemek durumunda kaldık. St. Ives oldukça küçük bir yer olmasına rağmen çok güçlü bir sanatsal mirasa sahip. Daha doğrusu bu sanatsal mirasa çok sahip çıktıkları için tarih her an güçlenerek yeniden yazılıyor. Bana 1 ay süresince verdikleri görevli kartıyla müzenin istediğim noktasına, istediğim anda erişme şansım vardı. Zaten müze, eve ve atölyeye yürüme mesafesinde olduğu için mekânla ilgili aklima bir şey takıldığında istediğim saatte müzeye girip, sergim için hazırlanma fırsatım oldu.

■ Cornwall'da geçen zamanlarınız nasıldı? Günlerinizi nasıl geçirdiniz mesela? Çalışmadığınız zamanlarda size ilham veren, yolunuzu deşistiren şeyler nelerdi?

Aslında sanat üretiminde çalışmadığım zaman

diye bir şey yok; bu hem müthiş bir şey hem de zorlayıcı bir yaşam şekli olabiliyor. Özellikle de TATE gibi bir kurumda sergi yapacaksanız üzerinizdeki baskı daha da fazla oluyor. Mart ayında misafirlik programına gittiğimde ne üzerine çalışacağımı biliyordum ama sadece ona odaklanmak yerine oradaki gündelik hayatı anlamak, o coğrafyanın şartlarıyla şekillenmiş insanları tanımak, dünyaya bakışlarını anlamak için olabildiğince çok dolaşp, olabildiğince çok insanla sohbet ettim. St. Ives'in kent arşivlerinde vakit geçirip, orada gönüllü çalışan emeklilerle tanıştım. Tabii ki kendine has ısı-ğı ve hayatında hiç görmediğim derinlikteki gelgitleriyle Atlantik uzun yürüyüşlerim için müthiş bir fondu. Buranın bitki örtüsünün yanında toprak özellikleri de sergimin bir parçası oldu.

En unutulmaz coğrafya deneyimim ise orali sanatçı arkadaşım Abigail Reynolds'in teklifiyle -yüzmenin yasak olduğu (!)- buz gibi bir göle dalarak o bölgeye has 'China clay' (Çin kilii) çıkarılmaya çalışılmaktı. Ufak bir boğulma riski de atlatarak kendi kilimi çıkarmış oldum. Misafirlik programından önce Leach Pottery'de araştırmalar yaptım. Bernard Leach'in 1920'de kurduğu, bugün hem

müze hem de çömleklci olarak isleyen bu kurumda malzemeye doğrudan çalışmadım ama seramik malzemeye kurduğum tarihsel ve kültürel ilişkiye oturan bir mikro-tarihsel metin üzerine çalıştım. Bu yazı hâlâ yazılmaya devam ediyor ama süreç içerisinde bir şiir serisine dönüştü ve sergi için hazırlanan özel yayında basıldı.

■ Biraz unutmakla ve/veya unutturulmakla malul bir coğrafyanın insanları biz ne yazık ki. Bu açıdan seramiğin kıymet görüldüğü ve tarihselliğinin korunduğu bir yerde olmak nasıldı?

Yaşadığımız coğrafyanın en talihsiz tarafı gerçekten de hatırlayamamak. Seramik malzeme kodları içinde taşıyan bir bilgi kapsülü gibi. Bu açıdan yaşadığımız kültürü çok iyi temsil eden bir malzeme olduğunu düşünüyorum; çok parçalı, dirençli ve zengin. 2010'da İstanbul'a taşındığımdan beri de seramiği kültürel ve tarihsel bağlarıyla ele alarak üretiyorum. Ne kadar unutsak/unutturulsak da o bilgi orada duruyor ve hayatımızı zenginleştirmeye devam ediyor. Bu zengin mirasla St. Ives'ta sadece 100 yıl önce, Uzakdoğu seramiklerinin felsefesini temel ve ilham olarak almış bir çömleklciğin merkezini oluşturduğu

kültürün kıyaslanabileceğini düşünmüyorum. Bununla birlikte bu tarihin korunarak nasıl büyüldüğü, zamana tercüme ederek zenginleştirildiği, nasıl sahip çıktığını görmek bizim yapamadığımız kısmı- la ilgili çarpıcı bir kıyaslama olusturuyor.

■ Sergiye ismini veren 'küçük titreşimler' nedir sizin için? Bu küçük titreşimleri orada geçirdiğiniz zamanda mı duyduunuz, yoksa öncülleri var mıydı?

Sergi adını Ankara'da yaşadığım bir andan alıyorum. Buldozerin benim de mezunu olduğum Ankara Devlet Konservatuarı'nı yıkarken molozu düzlemek için kepçesini yere vurduğu anlardan. Çocukluğumun ve ilköğrenciliğimin geçtiği kantin binasını dümdüz edilmiş görüldüğünde hissettiğim yokluk ve boşluk duygusuna eşlik eden fiziksel his. İstanbul'da imparatorluk geçmişinde unuttuğumuz bilginin peşine düşmüş- ken Ankara'da kendi kişisel geçmişim yok oluyordu simdi. Hepimiz için hüznü bir hikâye. Orada bunları düşünürken yıkım denen şeyin sürekliliğini, yerkü- renin böyle ne kadar çok yıkıcı titreşimler yaşadığını düşündüm. Nihayetinde sonsuza kadar üzülemeyiz; o yıkıntıların üzerinde de yeniden bitkiler büyüyor, hayat yeniden başlıyor. Bu fikirlerle başlayan sergi St. Ives'a ve oradaki hafızaya doğru evrildi.

Burçak Bingöl'ün 'Minor Vibrations on Earth' (Dünyada Küçük Titreşimler) başlıklı sergisi, 15 Ocak 2023'e kadar Londra Tate St. Ives'ta.